

Vragen over betrouwbaarheid in examens havo en vwo: De Vietcong

Albert van der Kaap

Al diverse keren heb ik op Histoforum kanttekeningen geplaatst bij vragen in havo- en vwo-examens die betrekking hebben op de betrouwbaarheid van bronnen. Deze keer gaat het om een vergelijking van twee opdrachten (havo en vwo) over de Vietcong

Havo

In het havo-examen van 2012 (eerste tijdvak) stond een vraag bij een bron waarin wetenschapper Jeffrey Race- die onderzoek doet naar het **succes van de Vietcong** in de Vietnamoorlog - een lid van de communistische partij in Zuid-Vietnam ondervraagt.

Het is een zogenaamde 'Stel dat' vraag, zoals ze wel vaker voorkomen in examens. In dit geval moet je, als leerling, aannemen dat er twijfel is over de betrouwbaarheid van de verklaring van het partijlid voor het onderzoek dat Jeffrey Race doet naar het succes van de Vietcong.

Van de leerling wordt gevraagd twee argumenten te noemen die pleiten voor en twee argumenten die pleiten tegen de betrouwbaarheid van de verklaring van het partijlid voor dit onderzoek noemen. (zie de havo opdracht in de bijlage).

Misschien een beetje vreemd te vragen naar argumenten voor de betrouwbaarheid van een bron als je hebt gezegd dat er twijfel is aan de betrouwbaarheid van de bron, maar een kniesoor die daarop let.

Wat deze vraag onderscheidt van veel andere vragen over betrouwbaarheid is dat er wordt ingegaan op een specifiek aspect van de Vietnamoorlog. Anders dan in de vwo-vraag (zie de bijlage) wordt hier niet gesproken over de geschiedenis van de Vietcong, maar over een heel specifiek aspect, namelijk het succes van de Vietcong. Dat verschil is belangrijk. De wetenschapper (en hier dus de leerling) is op zoek naar een antwoord op de vraag waarom de Vietcong succesvol was. Een heel specifieke vraag, nodig om te kunnen beoordelen of een bron over dit onderwerp betrouwbaar is.

De leerling moet ook twee argumenten noemen die tegen de betrouwbaarheid van de bron pleiten. Hierbij lijkt het tweede tegenargument in het beoordelingsmodel me eerlijk gezegd totaal irrelevant. Immers, het onderzoek gaat over het (aanvankelijke) succes van de Vietcong. Dat de situatie later (na Diem) mogelijk is veranderd, doet daar niets aan af.

Als ik dit onderzoek had gedaan, had ik me overigens vooral afgevraagd of de mening van Le Van Chan een representatief beeld geeft van de opvattingen van de Vietnamese boeren. Ik denk van wel. Het feit dat hij, als communist, toegeeft dat de meeste boeren collectivisatie van de grond afwijzen, maakt hem, wat mij betreft, tot een scherpe (en betrouwbare) informant.

Vwo

In hetzelfde jaar stond er ook in het vwo-examen een vraag bij een (andere) bron over de Vietcong. Uit de toelichting op de bron blijkt dat het gaat om een rapport over het **succes van de Vietcong**.

Het merkwaardige nu is dat **'het succes van de Vietcong'** niet terugkeert in de vraag. De leerlingen moeten uitgaan van een situatie waarin zij een werkstuk over de **'geschiedenis van de Vietcong'** schrijven. Zij moeten een argument geven voor en een tegen de betrouwbaarheid van deze bron.

De betrouwbaarheid van een bron kun je alleen beoordelen als er een concrete onderzoeksvraag aan verbonden is. Een bron kan namelijk betrouwbaar zijn voor de ene vraag, maar onbetrouwbaar of minder betrouwbaar voor een andere. **'De geschiedenis van de Vietcong'** is geen concrete onderzoeksvraag, maar een onderwerp. Je kunt, in dit geval, dus ook geen argumenten voor of tegen de betrouwbaarheid van de bron geven.

Stel, je wilt weten of deze bron een betrouwbaar beeld geeft van de strategie van de Vietcong, dan lijkt het me dat de bron nuttige en betrouwbare informatie biedt: de auteur van de bron maakte immers deel uit van degenen die deze strategie uitvoerden. Waarom zou hij liegen over de activiteiten van de Vietcong?

Was de vraag geweest: Hoe betrouwbaar is de informatie in deze bron voor het zoeken naar een verklaring voor het succes van de Vietcong, dan lijkt de bron ook betrouwbaar. Want waarom zou de auteur hierover liegen? Het tegenargument zoals dat in het beoordelingsmodel staat, namelijk dat de Vietcongstrijder krijgsgevangene is en mogelijk belangrijke informatie achterhoudt/verdraait /een te positief beeld geeft van de relatie van de Vietcong met de bergbewoners. snijdt, bij deze vraag, geen hout. Want of de informatie volledig is of niet, of een te positief beeld geeft, dat maakt de bron niet onbetrouwbaar. Hooguit kun je je afvragen of de geschetste handelwijze van de Vietcong wel zoveel heeft bijgedragen aan het succes van de Vietcong. Maar dat is een ander verhaal.

Bijlage

Opdracht Havo (p-waarde = .41, gemiddelde score 1,62 van 4)

0	1	2	3	4
16	30	33	16	4

Bron

De Amerikaanse wetenschapper Jeffrey Race doet in de periode tussen 1967 en 1968 onderzoek naar het succes van de Vietcong. Voor dit onderzoek ondervraagt hij Le Van Chan, een belangrijk lid van de communistische partij in Zuid-Vietnam, die in 1962 is gearresteerd door de regering van Zuid-Vietnam. Tijdens zijn gevangenschap verklaart Le Van Chan over de situatie op het platteland van Zuid-Vietnam:

De boeren vonden dat zij met hun bloed hadden betaald om de Fransen te verdrijven, terwijl de grootgrondbezitters samen met de Fransen tegen hen hadden gevochten. Op zijn minst hadden de boeren mogen verwachten dat hun rechten op de grond waren veiliggesteld. In plaats daarvan waren de boeren gedwongen hun land te verkopen en zij voelden zich dus het slachtoffer van de regering. De communistische partij profiteerde van deze situatie door te vertellen hoe slecht de regering was. De regering bestond uit grootgrondbezitters, die land van de boeren stalen. Daarbij kwamen nog de beschuldigingen van corruptie en misbruik door ambtenaren. Hierdoor stond het volk achter de communistische propaganda over landhervorming. Negentig procent van de bevolking bestaat tenslotte uit boeren en het land is hun enige middel van bestaan. Als Diem hun grond afpakte, hoe konden ze dan nog vrij zijn? De communisten buiten deze situatie goed uit. Zij maakten nooit propaganda voor het communisme, dat immers leert dat de grond moet worden gecollectiviseerd. Hadden ze dit verteld, zouden de boeren dan nog naar hen hebben geluisterd? In plaats daarvan zeggen zij: de boeren zijn de belangrijkste drijfkracht achter de revolutie. Als zij de partij volgen, zullen zij de baas zijn op het platteland en worden zij de eigenaren van hun grond

Gebruik de bron

Stel: er is twijfel over de betrouwbaarheid van deze bron voor het onderzoek van Jeffrey Race naar het succes van de Vietcong.

4p Geef:

- twee argumenten voor en
- twee argumenten tegen de betrouwbaarheid van de bron voor dit onderzoek.

maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Argumenten voor de betrouwbaarheid van de bron voor dit onderzoek zijn:

- Le Van Chan kent de werkwijze van de Vietcong uit eigen waarneming 1
- Le Van Chan spreekt open over de werkwijze van de Vietcong / geeft informatie die je niet van een belangrijk communistisch partijlid zou verwachten 1

Argumenten tegen de betrouwbaarheid van de bron voor dit onderzoek

zijn:

- Le Van Chan spreekt in gevangenschap en heeft er misschien belang bij / is mogelijk onder druk gezet om negatieve informatie te geven over de communisten 1
- Le Van Chan beschrijft de situatie onder Diem, die in 1963 is afgezet (waardoor zijn informatie mogelijk al is achterhaald) 1

Opdracht Vwo (p-waarde = .70, gemiddelde score 1,40 van 2)

0	1	2
11	39	51

Bron

In 1966 stelt een Amerikaans adviesbureau in opdracht van het Amerikaanse ministerie van Defensie een rapport op over het succes van de Vietcong. Voor het rapport worden 145 gevangengenomen Vietcongstrijders ondervraagd. Een van hen verklaart:

De Vietcongeenheden bij de bergbewoners maken gebruik van de plaatselijke dialecten om te communiceren. Ik werkte onder het Bahnar-volk 1). Om bij hen iets te bereiken, moest ik hun dialect en hun gewoonten leren. Dit is erg belangrijk, want de Vietcong ziet etnische minderheden in Zuid-Vietnam als een uiterst belangrijke factor in de strijd. De bergbewoners leveren een wezenlijke bijdrage aan de strijd. De belangrijke verbindingen van Noord- naar Zuid-Vietnam lopen door gebieden die door bergvolken worden bewoond en ook al onze kampen liggen in deze gebieden. Om die reden werd elke wandaad tegen een bergbewoner en elke vorm van discriminatie streng bestraft.

noot 1 bewoners van het centrale berggebied van Zuid-Vietnam aan de grens met Cambodja

Gebruik de bron

Stel: je schrijft een werkstuk over de geschiedenis van de Vietcong en je komt deze bron tegen. Je maakt een afweging van de betrouwbaarheid van de bron.

2p 23 Geef een argument voor de betrouwbaarheid van de bron voor dit onderzoek en een argument tegen de betrouwbaarheid van de bron voor dit onderzoek.

maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Een argument voor de betrouwbaarheid van deze bron is dat de Vietcongstrijder informatie geeft uit zijn eigen ervaring in de Vietcong. 1
- Een argument tegen de betrouwbaarheid van deze bron is dat de Vietcongstrijder krijgsgevangene is en mogelijk belangrijke informatie achterhoudt/verdraait /een te positief beeld geeft van de relatie van de Vietcong met de bergbewoners. 1